

IN HET DAGLICHT

Van dezelfde auteur:

Het meer van herinnering

De tijd van loslaten

Het huis aan het water

KRISTIN HANNAH

In het daglicht

the house of books

Oorspronkelijke titel

Distant shores

Uitgave

Ballantine Books, New York

Copyright © 2002 by Kristin Hannah

Copyright voor het Nederlandse taalgebied © 2003 by The House of Books,
Vianen/Antwerpen

Vertaling

Gerda Wolfswinkel

Omslagontwerp

Julie Bergen

Omslagdia

Fotostock bv

Foto auteur

Martin Bydalek

Opmaak binnenwerk

Mat-Zet, Soest

All rights reserved.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

ISBN 90 443 0755 x

D/2003/8899/53

NUR 302

*Voor Benjamin en Tucker.
Zoals altijd.*

H ERFST

*Ook in het doen der mensen is een tij,
En wie de vloed benut bereikt het heil,
Wie hem verzuimt blijft heel zijn levensreis
Door klippen en ellende dobberen.
Op zulk een hoge zee zijn wij nu vlot,
We moeten ons bedienen van de stroming,
Of ondergaan.*

-SHAKESPEARE, JULIUS CAESAR, AKTE IV, SCÈNE III

EEN

Seattle, Washington

HET BEGON ALLEMAAL MET EEN TWEEDE MARTINI.

‘Vooruit,’ zei Meghann, ‘neem er nog één.’

‘Nee, zeker niet.’ Elizabeth kon niet goed tegen alcohol; lieve God, dat was in 1976 op de Universiteit van Washington al afdoende bewezen.

‘Je kunt op mijn tweeënveertigste verjaardag geen drankje weigeren. Weet je nog hoe dronken ik afgelopen voorjaar was toen jij vijfenveertig werd?’

Wat een afgang was dat geweest.

Meghann bespeurde een aarzeling en hamerde, zoals het een goede advocate betaamt, door. ‘Ik laat Johnny komen om ons op te halen.’

‘Weet je zeker dat Johnny oud genoeg is om te rijden?’

‘Je kwetst me. Al mijn vriendjes hebben een rijbewijs.’

‘En ik dacht nog wel dat jij geen eisen stelde.’

‘Ik houd ze zo laag mogelijk.’ Meghann stak haar hand op om de serveerster te wenken. Deze haastte zich naar hen toe. ‘Wij willen nog twee martini. En breng ons een schaal nacho’s – lekker pittig, graag.’

Elizabeth moest ondanks zichzelf glimlachen. ‘Dat wordt me een zootje.’

De serveerster kwam terug, zette twee elegante glazen op tafel en nam de twee lege mee.

‘Op mij,’ zei Meghann, die haar glas tegen dat van Elizabeth liet klinken.

In het uur dat volgde, voerde het gesprek hen via oude wegen naar oude tijden. Ze waren al meer dan twintig jaar vriendinnen. In

die twee decennia sinds de universiteit waren ze tegengestelde richtingen ingeslagen – Elizabeth had al haar energie gestopt in het echtgenote en moeder zijn, Meghann was een uitmuntende echtscheidingsadvocate geworden – maar hun vriendschap had nooit gewankeld. Al die jaren waarin Elizabeth met haar gezin van de ene stad naar de andere verhuisde, hadden ze via e-mails en de telefoon contact gehouden. Nu woonden ze eindelijk dicht genoeg bij elkaar om elkaar bij bijzondere gelegenheden op te zoeken. Dit was een van de dingen die Elizabeth zo fijn vond aan het wonen in Oregon.

Tegen de tijd dat hun derde rondje werd geserveerd zat Meghann te schateren om het geluid dat de kassa maakte.

‘Zie je dat heerlijke stuk daar in de hoek?’ Meg gluurde in het geniep naar een jongen van studentenleeftijd bij het raam. ‘Hij lijkt me eenzaam.’

‘En kijk – geen beugel. Die heeft hij er vorige week waarschijnlijk uit laten halen. Helemaal jouw type.’

Meghann graaide in de nacho’s op zoek naar eentje met veel kaas erop. ‘Niet iedereen heeft het geluk gehad te trouwen met haar grote schoolliefde, meid. Ik heb trouwens geen types meer. Ooit had ik die wel. Nu blijf ik bij wat *mij* blij maakt.’

Blij. Dat woord kwam hard aan bij Elizabeth.

‘Ik vraag me af of zo’n lekkere, ouderwets natte zoen van een jari-ge meid... Birdie? Wat is er?’

Elizabeth duwde de martini weg en sloeg haar armen over elkaar. Dit was haar favoriete houding de laatste tijd. Soms merkte ze dat ze alleen in een kamer stond met haar armen zo stijf over haar borst geslagen, dat ze niet regelmatig kon ademen. Het leek alsof ze iets binnen probeerde te houden dat naar buiten wilde.

‘Birdie?’

‘O, niets hoor.’

Meghann dempte haar stem. ‘Luister, ik weet dat er iets aan de hand is, Birdie. Ik ben je vriendin. Ik hou van je. Praat erover.’

Dit was de reden waarom Elizabeth niet dronk. In zo’n verzwakte toestand zwol haar ongelukkigheid tot onhandelbare proporties aan, en wilde het deksel dat ze op haar gevoelens had gedrukt niet blijven zitten. Ze keek haar beste vriendin over de tafel heen aan en wist dat ze iets moest zeggen. Ze kon het gewoon niet allemaal meer inhouden.

Het ging niet goed met haar huwelijk. Het was al moeilijk dat te

denken, het zeggen was bijna ondenkbaar.

Zij en Jack hielden van elkaar, maar dat gevoel was voornamelijk een gewoonte geworden. De hartstocht was allang verdwenen. Steeds vaker leek het alsof ze uit de pas waren geraakt en op verschillende soorten muziek dansten. Hij wilde seks in de ochtend; zij wilde het in de avond. Ze hadden een compromis gesloten door maandenlang niet met elkaar te vrijen, en toen ze het uiteindelijk wel deden, was hun hartstocht even lauw als hun behoefte.

Toch werden ze door hun vrienden benijd. Iedereen wees naar hen met de woorden *Moet je zien, een duurzaam huwelijk*. Zij en Jack waren als laatste stuk overgebleven in een museum dat door de jaren heen steeds leger werd.

Dat kon ze onmogelijk allemaal zeggen. Woorden hadden te veel macht. Ze moesten aangepakt worden met vuurbestendige handschoenen, anders verschroelden ze je tot op het bot. 'Ik ben de laatste tijd niet erg gelukkig, dat is het enige.'

'Wat wil je graag?'

'Het zal wel stom klinken.'

'Ik ben halfbezopen, dus klinkt niets meer stom.'

Elizabeth wenste dat ze hierom kon glimlachen, maar haar hart bonkte zo hard, dat ze licht in het hoofd werd. 'Ik wil... wie ik was.'

'Ach, lieverd.' Meghann zuchtte diep. 'Ik neem aan dat je daar niet met Jack over hebt gepraat.'

'Elke keer dat we er dichtbij komen om te praten over iets wat er echt toe doet, raak ik in paniek en zeg ik dat er niets aan de hand is. En daarna heb ik zin om mezelf een dreun voor mijn kop te geven.'

'Ik had geen idee dat je zó ongelukkig was.'

'Dat is nog het ergste, ik ben ook niet *niet* gelukkig.' Ze zakte naar voren en liet de tafel rammelen met haar ellebogen. 'Ik ben gewoon leeg.'

'Je bent vijfenveertig jaar, je kinderen zijn de deur uit, je huwelijk is opgedroogd en je wilt opnieuw beginnen. Mijn praktijk zit vol met vrouwen als jij.'

'O, leuk. Ik ben niet alleen ongelukkig en te dik, ik ben ook nog een cliché.'

'Een cliché is gewoon een waarheid als een koe. Wil je bij hem weg?'

Elizabeth keek neer op haar handen, op de ring met diamant die ze al vierentwintig jaar droeg. Ze vroeg zich af of ze hem nog wel af kon krijgen. 'Ik droom ervan bij hem weg te gaan en alleen te leven.'

‘En in die dromen ben je gelukkig en onafhankelijk en vrij. Als je wakker wordt, ben je weer eenzaam en de weg kwijt.’

‘Ja.’

Meghann boog zich naar haar toe. ‘Hoor eens, Birdie, er komen dagelijks vrouwen in mijn praktijk die zeggen dat ze niet gelukkig zijn. Ik schrijf de woorden op die hun gezinnen verscheuren en een heleboel harten breken. En weet je? De meesten van hen zouden uiteindelijk willen dat ze beter hun best hadden gedaan en meer liefde hadden gehad. Ten slotte ruilen ze hun huis, hun spaargeld en hun levensstijl in voor een baan van negen tot vijf en een stapel rekeningen, terwijl manlief eventjes wacht en vervolgens trouwt met het meisje van de saladebar bij Hooters. Dus neem van je beste vriendin de advocate een raad aan die goud waard is: Als je je leeg voelt, is dat niet de schuld van Jack. Het is zelfs niet zijn probleem, en je lost het niet op door bij hem weg te gaan. Het is jouw taak om Elizabeth Shore gelukkig te maken.’

‘Ik weet niet meer hoe dat moet.’

‘Ach Jezus, Birdie. Wees eens eerlijk, je hebt genoeg martini’s op. Je was altijd een heleboel – je was getalenteerd, onafhankelijk, artistiek, intellectueel. Op de universiteit dachten we dat je een tweede Georgia O’Keeffe was. Nu organiseer je alle geldinzamelingen van de stad en richt je je huis in. Ik heb een meestertitel in de rechten behaald in minder tijd dan het jou kost om een stofje voor je bank uit te kiezen.’

‘Dat is niet eerl...’

‘Ik ben advocaat. Eerlijkheid interesseert me niet.’ Haar stem kreeg een zachtere toon. ‘Ik weet best dat Jacks baan moeilijk voor je was. Ik weet hoe graag je een plek had gehad waar je kon wortelen.’

‘Dat weet je *niet*,’ zei Elizabeth. ‘Wij hebben sinds ons trouwen in meer dan tien huizen gewoond, in bijna half zoveel steden. Jij woont al een eeuwigheid in Seattle. Je weet niet hoe het is om altijd een vreemde in een stad te zijn, een nieuwe vrouw, zonder vrienden of een eigen c.v. Verdorie, jij ging op je zestiende al naar de universiteit en daar pas je nog steeds tussen. Ik weet dat mijn huis een obsessie voor me is geworden, maar dat komt doordat ik me in Echo Beach thuis vóél, Meg. Eindelijk. Voor het eerst sinds ik een kind was, heb ik een thuis. Niet een huis of een appartement, niet een plek die je voor een jaar of twee huurt. Een thuis.’ Ze merkte dat ze praktisch zat te schreeuwen. Beschaamd dempte ze haar

stem. ‘Ik voel me er veilig. Dat begrijp je niet, omdat je nooit bang bent geweest.’

Meghann leek hierover na te denken. Toen zei ze: ‘Oké, we hebben het niet meer over het huis. Maar hoe zit het met het volgende: Ik kan me niet heugen wanneer ik je voor het laatst heb zien schilderen.’

Elizabeth deinsde terug. Dit was iets waar ze beslist niet over wilde praten. ‘Vorige week heb ik de keuken nog geschilderd.’

‘Heel grappig.’ Meghann hield haar mond en wachtte op een reactie.

‘Ik heb geen tijd gehad nadat de kinderen geboren waren.’

Meghanns gezicht stond liefdevol, maar vasthoudend. ‘Nu heb je die wel.’

Dit was een subtiele hint dat nu de meisjes naar de universiteit gingen, Elizabeths bestaansreden ergens anders was komen te liggen. Alleen een vrouw zonder kinderen kon denken dat het zo eenvoudig was om overnieuw te beginnen. Meg wist niet hoe het was om twintig jaar van je leven aan je kinderen te wijden en ze dan weg te zien gaan. De deskundigen in programma’s als *Oprah* zeiden dat er een gat in je leven viel. Ze onderschatten het. Het was een krater. Waar ooit de bloemen, bomen en het leven bloeiden, bleef niets anders over dan steen.

Maar ze moest toegeven dat diezelfde gedachte ook bij haar was opgekomen. Ze had zelfs een paar keer geprobeerd te schetsen, maar het was iets vreselijks om te laat naar een talent te reiken en met lege handen te staan. Geen wonder dat ze al haar creativiteit in haar geliefde huis had gestort. ‘Er is passie voor nodig om te schilderen. Of misschien gewoon jeugd.’

‘Zeg dat maar tegen Grandma Moses.’ Meghann pakte een notitieboekje uit haar tas met een pen in de spiraalrug. Ze sloeg het open, schreef iets op en scheurde het briefje eruit. Ze gaf het aan Elizabeth.

Er stond: Vrouw en Passie-steungroep. Op donderdagavonden om zeven uur in het Astoria Community College.

‘Ik wacht al een jaar op het goede moment om je dit aan te bevelen.’

‘Het klinkt als een club met pornosternen. Waar praten ze over? Hoe je ervoor zorgt dat je lippenstift blijft zitten tijdens het pijpen?’

‘Humoristisch. Misschien moet je stand-up gaan doen. En God

weet, dat een goeie pijpbeurt meer dan eens een huwelijk heeft gered.'

'Meg, ik...'

'Luister naar me, Birdie. Ik stuur een heleboel cliënten uit Grays County naar deze bijeenkomsten. Het is een groep vrouwen – de meesten pas gescheiden – die bij elkaar komen om te praten. Ze hebben allemaal te veel van zichzelf gegeven en proberen een weg terug te vinden.'

Elizabeth staarde op het briefje. Ze wist dat Meg zat te wachten tot ze iets zei, maar haar stem scheen het af te laten weten. Je kon wel dronken worden en je nood klagen tegen je beste vriendin, maar het was iets heel anders om een lokaal vol vreemde vrouwen binnen te gaan en te verkondigen dat er geen hartstocht in je leven zat.

Ze hoopte dat haar glimlach er niet zo breekbaar uitzag als hij voelde. 'Dank je, Meg.' Nog altijd glimlachend wenkte ze de serveerster en bestelde nog een martini.

Echo Beach, Oregon

Op het klokje naast het bed versprong het ene hoekige rode cijfertje na het andere in de duisternis. Om halfzeven – een dikhalf uur te vroeg – stak Jack zijn hand uit om het wekmechanisme af te zetten.

Hij lag naar het licht te staren dat tussen de houten jaloezieën door naar binnen glipte. Het gaf de slaapkamer een zwart-witgestreept aanzien. De duisternis maakte alles vreemd en onvertrouwd. Heel flauw kon hij het buiten horen regenen. Alweer een grijze, bewolkte dag. Normaal weer voor begin december aan de kust van Oregon.

Elizabeth lag naast hem te slapen. Haar zilverblonde haar lag als een waaier over de witte kussensloop. Hij kon haar zachte, regelmatige ademhaling horen en af en toe een gesmoord snurkje, dat erop wees dat ze waarschijnlijk met een verkoudheid wakker zou worden. Die had ze zeker vorige week, toen ze naar Seattle was, opgelopen.

Toen ze pasgetrouwd waren hadden ze altijd dicht tegen elkaar aan geslapen, maar op een gegeven moment hadden ze behoefte gekregen aan ruimte tussen hen in. De laatste tijd was ze helemaal op de rand van de matras gaan liggen.

Maar vandaag werd alles beter. Eindelijk, op zijn zesenvestigste, zou hij weer een kans krijgen. Een productiemaatschappij in Seattle startte met een wekelijks programma dat de hoogtepunten van de sport in het noordwesten ging uitzenden. Een tak van NBC had het opgepikt. Als hij die baan als presentator kreeg, zou hij drie dagen per week heen en weer moeten reizen, maar met het extra geld zou dat hem niet zwaar vallen. Het was een hele stap omhoog van de verslaggeving die hij voor een regionale zender had gedaan. (Dat was niet waar hij *thuishoorde*, uiteraard, maar soms kon een man door één misstap geruïneerd zijn.)

Hij zou weer *iemand* zijn.

De afgelopen vijftien jaar had hij zich kapotgewerkt en vooruitgang geboekt met zulke kleine stapjes, dat ze voor het menselijk oog onzichtbaar waren. In een reeks kleine rotstadjes had hij voor zijn fouten moeten boeten. Maar vandaag kreeg hij eindelijk een fatsoenlijke mogelijkheid, een kans om weer mee te spelen. En hij zou zich die bal voor geen goud laten ontglippen.

Hij stapte uit bed en kromp meteen in elkaar van pijn. Dit vochtige klimaat was de pest voor zijn knieën. Met een van pijn vertrokken gezicht hinkte hij naar de badkamer. Zoals altijd moest hij over monsters van woningtextiel, blaadjes met verftinten en opengeslagen tijdschriften heenstappen. Birdie was nu al maanden bezig met de ‘herinrichting’ van hun slaapkamer en plande elke stap alsof ze de defensiecoördinator was in een wedstrijd om de Super Bowl. En in de eetkamer was het hetzelfde liedje: in iedere hoek lagen spullen opgestapeld, wachtend op het zeer zeldzame moment dat zijn vrouw werkelijk tot een besluit kwam.

Hij had zich al gedoucht en geschoren toen Elizabeth binnestommelde, terwijl ze de dikke katoenen ceintuur van haar badjas dichtknoopte.

‘Mogge,’ zei ze gapend. ‘God, wat voel ik me rot. Ik denk dat ik kou heb gehad. Jij bent vroeg op.’

Hij voelde een steek van teleurstelling dat ze het vergeten was. ‘Vandaag is de grote dag, Birdie. Ik ga naar Seattle voor dat sollicitatiegesprek.’

Er kwam een lichte frons op haar voorhoofd. Toen herinnerde ze het zich blijkbaar weer. ‘O, ja. Ik weet zeker dat je die baan krijgt.’

In vroeger dagen zou Birdie zijn ego hebben opgepompt, hem ervan hebben verzekerd dat alles uiteindelijk in orde zou komen,

dat het zijn bestemming was een kanjer te zijn. Maar de afgelopen paar jaar was ze moe geworden; dat waren ze allebei. En hij was er niet in geslaagd een succes te maken van al die banen in zoveel jaar. Geen wonder dat ze niet meer in hem geloofde.

Hij had zo zijn stinkende best gedaan om net te doen alsof hij gelukkig was hier in Oregon, dat het enige wat hij nog in het leven verlangde het presenteren van een middagsportprogramma was, waarin hij voornamelijk verslag deed van middelbare-schoolsport voor een gemiddeld kijkerspubliek. Maar Birdie wist wel dat hij het leven in dit nietszeggende plaatsje even buiten een nauwelijks meetellende stad alleen maar verdroeg. Hij haatte het zelfs een middelmatige beroemdheid te zijn. Het riep alleen maar herinneringen op aan wie hij ooit was geweest.

Ze schonk hem een plichtmatige glimlach. 'Meer geld zou prachtig zijn, zeker nu de meisjes studeren.'

'Zeg dat wel.'

Toen keek ze naar hem op. 'Denk je dat met deze baan alles beter wordt, Jack?'

Haar vraag sloeg alle lucht uit zijn longen. God, wat was hij deze discussie zat. Haar eindeloze zoek naar het antwoord op *wat er toch mis was in hun leven* was uitputtend. Jaren geleden had hij geprobeerd haar te zeggen dat ze al haar geluk niet van hem afhankelijk moest maken. Hij had gezien hoe ze steeds meer van zichzelf opgaf. Hij kon het niet tegenhouden of hield het niet tegen, maar op een of andere manier was het allemaal zijn schuld geworden. Hij was er doodziek van. 'Vandaag niet, Elizabeth.'

Ze keek hem aan met die plotselinge gekwetste blik die hij van haar kende. 'Natuurlijk. Ik weet dat het vandaag een grote dag voor je is.'

'Voor óns,' zei hij, inmiddels boos wordend.

Haar glimlach was te vrolijk om echt te zijn. 'Ik heb een plek gevonden waar we je nieuwe baan kunnen vieren.'

Deze verandering van onderwerp was hun manier om de ruwe kantjes in hun huwelijk glad te strijken. Hij had boos kunnen blijven, een discussie kunnen forceren, maar wat had dat voor nut? Birdie vocht niet terug en er viel niets meer te zeggen. 'Waar?'

'In Alaska is een berenkamp. Daar kun je naartoe vliegen en in tenten overnachten en de grizzlyberen in hun natuurlijke omgeving observeren. Ik heb een interview met de eigenaar - Laurence John - op Travel Channel gezien.'

Hij maakte de handdoek om zijn middel los en slingerde die nonchalant over de rand van de badkuip. Naakt ging hij de inloopkast binnen. Hij pakte ondergoed, trok het aan en draaide zich naar haar om. ‘Ik dacht dat je zou zeggen dat we gaan dineren in het Heathman en dansen in de Crystal Ballroom.’

Aarzelend kwam ze naar hem toe. Hij merkte dat ze aan haar trouwring draaide – een nerveuze gewoonte die ze al heel lang had. ‘Ik dacht misschien, als we weg konden... iets avontuurlijks gingen doen...’

Hij wist wat ze dacht en het werkte niet. Een andere locatie was niet meer dan een ander toneel waar ze dezelfde oude scènes zouden spelen en dezelfde oude zinnen zouden herhalen. Toch raakte hij teder haar gezicht aan en hoopte dat ze zijn cynisme niet opmerkte. Niets vond hij erger dan haar te kwetsen, hoewel ze de afgelopen paar jaar zo kwetsbaar was geworden, dat het beschermen van haar gevoelens een onmogelijke opgave was. ‘Dat berenkamp klinkt geweldig. Gaan we samen in één slaapzak?’

Ze glimlachte. ‘Dat valt te regelen.’

Hij trok haar tegen zich aan en hield haar vast. ‘Misschien kunnen we het gewoon hier, in ons eigen bed vieren als ik thuiskom.’

‘Ik kan dat Victoria’s Secret-dingetje aantrekken dat je voor me hebt gekocht.’

‘Dan kan ik me vandaag helemaal niet concentreren.’ Hij kuste haar. Het was een lange, lieve kus, vol belofte. Het was het soort kus dat hij al bijna vergeten was. Een fractie van een seconde wist hij weer hoe het tussen hen was geweest, destijds, toen de seks ongelooflijk fijn was. Toen het een volmaakt idee leek om de hele dag in bed door te brengen.

Toen hij zich van haar losmaakte, keek hij in haar mooie, glimlachende gezicht. Ooit, niet eens zo lang geleden, hadden ze elkaar onvoorwaardelijk bemind. Hij miste die tijd en die gevoelens.

Misschien.

Misschien dat vandaag echt alles voor hen zou kunnen veranderen.

TWEE

HET VERKEER IN SEATTLE KROOP LANGZAAM VOORUIT. Jack kon niet geloven dat er zoveel auto's op de snelweg waren. De stad was een studie in grijs, gehuld in mist, een betonnen bastion. Zelfs Lake Union was vandaag regenachtig saai. Om de paar minuten hoorde je getoeter en gepiep van rubber op nat asfalt.

Hij hield van al die drukte en bedrijvigheid. De energie. Het was voor het eerst sinds langere tijd dat hij weer in een drukke stad kwam. De technische industrie had Seattle een hip soort flair gegeven die het nooit had bezeten.

Hij reed over de pontonbrug. Hij was hier in jaren niet geweest, waarschijnlijk niet meer sinds zijn studietijd aan de Universiteit van Washington. Verbazend zoals het was veranderd.

In de jaren zeventig had Bellevue het licht gezien als slaapstad voor forensen die buiten wilden wonen. Families klonterden bij elkaar, kochten eengezinswoningen met twee etages aan doodlopende straatjes met namen als RainShadow Glen en Marvista Estates. Van oost naar west en van noord naar zuid waren dikke, zwarte asfaltwegen met vier rijstroken aangelegd. Voordat de wegen zelfs maar uitgehard waren, schoten de winkelcentra al uit de grond. Gebouwen als schoenendozen met platte daken en witte muren, ineengedoken onder hun eigen schelle neonreclame. De buitenwijk groeide jarenlang ongecontroleerd verder. In de late jaren tachtig leek het zuidelijk Californië wel.

Toen kwam het internet explosief op. Microsoft en Immunex verhuisden naar dit uitgestrekte gebied met woonwijken en opeens ontstond de behoefte aan een stad. Een plaats waar het groeiende aantal trendy jonge miljonairs zich thuis kon voelen. De veranderingen kwamen even snel als het geld. De supermarkten langs de uitvalswegen maakten plaats voor mooie, thematisch

ingerichte winkelpromenades. Eigentijdse restaurants boden diners in de open lucht op het beton, aan tafeltjes met parasols. Barnes and Noble bouwde als vlaggenschip een warenhuis in het oude bowlingcentrum.

Op de hoek van Main Street en 106th stond een imposant en fraai uitgevoerd gebouw, een gestroomlijnde combinatie van beton en glas met een trendy rococogevel bij de ingang. Het was een perfecte representatie van het 'nieuwe' Bellevue – duur, vrijpostig en trendmatig, met net genoeg ruimte voor een atrium om zijn noordwestelijke wortels te tonen.

Jack parkeerde op de straat voor de deur. Hij bleef een minuutje in de stille auto zitten, raapte zijn zelfvertrouwen bij elkaar en stapte toen het gebouw binnen. Op de zestiende etage trok hij snel zijn zijden stropdas recht – meer uit gewoonte dan uit een echt gevoel voor stijl – en stapte een uitgestrekte receptieruimte van koper en glas binnen.

Hij dacht: *Jij bent Jumpin' Jack Flash. Ze mogen blij zijn dat ze je kunnen krijgen.* Toen liep hij naar de balie.

De receptioniste glimlachte opgewekt. 'Kan ik u helpen?'

'Jackson Shore voor Mark Wilkerson.'

'Een ogenblikje, alstublieft.' Ze pakte de telefoon en kondigde hem aan. Toen ze had opgehangen zei ze: 'Gaat u zitten. Er komt zo iemand bij u.'

Hij ging op de glanzende roodleren bank in de wachtkamer zitten. Even later kwam er een vrouw naar hem toe. Ze was lang en slank – een mooi lichaam. Het gouden sieraad om haar hals schitterde in het licht van de tl-buizen aan het plafond. Ze stak haar hand uit. 'Aangenaam kennis met u te maken, meneer Shore. Ik ben Lori Hansen. Mijn vader zei altijd dat u de beste quarterback was die de NFL ooit heeft gekend. Nou ja, u en Joe, natuurlijk.'

'Dank u.'

'Deze kant op, graag.'

Jack volgde haar door een brede gang met een marmeren vloer. Overall stonden mensen, ze vormden groepjes rond kopieerapparaten en deuropeningen. Een paar glimlachten naar hem toen hij passeerde; er waren er meer die hem negeerden.

Eindelijk kwamen ze waar ze moesten zijn – een gesloten deur. Zij klopte zachtjes en opende hem.

Jack sloot heel even zijn ogen en visualiseerde het succes – *Jumpin' Jack Flash* – en glimlachte toen zelfverzekerd.

De man achter het bureau was ouder dan Jack had verwacht – misschien wel zeventig of meer. ‘Jackson,’ zei hij, terwijl hij opstond en zijn hand uitstak.

Ze schudden elkaar de hand.

‘Ga zitten,’ zei Mark, wijzend naar de stoel die voor zijn enorme mahoniehouten bureau stond.

Jack ging zitten.

Mark niet. Hij bleef aan de andere kant van zijn bureau staan, waar hij ogenschijnlijk een enorme hoeveelheid ruimte in beslag nam. Wilkerson, in zijn zwarte kostuum van Armani, was het industriële prototype van autoriteit en macht. Beide had hij zo lang in handen gehad, dat deze er waarschijnlijk eeltig van waren geworden. Hij was eigenaar van de grootste onafhankelijke productiemaatschappij in het noordwesten.

Eindelijk ging hij zitten. ‘Ik heb uw banden gezien. U bent goed. Eigenlijk was ik er verbaasd over hoe goed.’

‘Dank u.’

‘Het is nu, zeg, vijftien jaar geleden dat u voor de Jets hebt gespeeld?’

‘Ja. Mijn knie begaf het. Zoals u vast en zeker zult weten heb ik met mijn team verscheidene opeenvolgende overwinningen in de Super Bowl behaald.’

‘En u bent winnaar van de Heisman trofee. Ja,’ zei Mark, ‘uw overwinningen van destijds waren tamelijk indrukwekkend.’

Legde hij heel eventjes de nadruk op *destijds*, of verbeelde Jack het zich? ‘Dank u. Ik heb mijn sporen verdiend bij de regionale omroepen, zoals u kunt lezen in mijn curriculum vitae. De kijkcijfers in Portland zijn in de twee jaar dat ik daar bij de televisie heb gewerkt aanzienlijk gestegen.’ Hij boog zich naar zijn aktetas. ‘Ik heb de vrijheid genomen om een paar ideeën op papier te zetten voor uw programma. Ik denk dat het spetterend kan worden.’

‘Hoe zit het met de drugs?’

Het was voorbij, hij wist het meteen. ‘Dat is al heel lang geleden.’ Hij hoopte dat hij niet verslagen klonk. ‘Toen ik in het ziekenhuis lag, raakte ik verslaafd aan de pijnstillers. De televisiemaatschappijen gaven me een grote kans – *Monday Night Football* – en dat heb ik verknoeid. Ik was jong en dom. Maar dat zal niet meer voorkomen. Ik ben al jaren clean. U kunt het navragen bij mijn vorige werkgevers. Die staan in voor mijn arbeidsethos.’

‘Wij zijn geen groot bedrijf, Jack. Wij kunnen ons het soort

schandalen en teleurstellingen niet veroorloven dat bij de grote maatschappijen schering en inslag is. Het punt is dat je beschadigd bent. Ik weet niet of ik mijn succes met jou niet op het spel zet.'

Jack wilde dat hij de man kon zijn die hij ooit was geweest. Die man zou hebben gezegd: *Steek dat miezerige klote-tv-programma van je maar in je gerimpelde witte reet*. In plaats daarvan zei hij: 'Ik kan er een heel goed programma van maken. Geef me die kans.' Elk woord smaakte bitter als gal op zijn tong, maar een man met een hypotheek, een slinkende aandelenportefeuille en twee dochters op de universiteit had geen keus.

'Het spijt me,' zei Mark, hoewel dat niet aan hem te zien was.

'Waarom hebt u eigenlijk de moeite genomen om me uit te nodigen voor een gesprek?'

'Mijn zoon kent u nog van de UW. Hij dacht dat een gesprek onder vier ogen me wat u betreft van gedachten kon doen veranderen.' Hij glimlachte haast. 'Maar mijn zoon kampt zelf met verslavingsproblemen. Hij vindt natuurlijk dat je iemand een tweede kans moet geven. Ik niet.'

Jack pakte zijn aktetas. Hij dacht altijd dat het gemis van football de bodem van de put was, de mufte onderkant van zijn bestaan. Dat was in feite wat hem destijds naar de pillen had doen grijpen.

Maar hij had het mis gehad.

Niets was erger dan de langzame, voortgaande uitholling van zijn zelfrespect. Dit soort momenten matten een man af.

Eindelijk stond hij op. Het kostte hem al zijn kracht om te glimlachen en te zeggen: 'Dank dat u me hebt ontvangen.'

Maar je hebt me niet ontvangen, bemoeizieke klootzak, je zag me helemaal niet staan.

Toen verliet hij het kantoor.

Elizabeth zat met stoffen en kleurstalen voor verf en glossy tijdschriftpagina's op haar schoot in de eetkamer, maar ze kon zich niet concentreren op waar ze mee bezig was.

Vanavond misschien, dacht ze steeds.

Jarenlang had ze overdag naar praatprogramma's op de televisie geluisterd. De psychiaters waren het erover eens dat hartstocht weer kon worden aangewakkerd, dat een liefde die verloren was gegaan in het drukke verkeer van een gezin met opgroeiende kinderen, nieuw leven ingeblazen kon worden.

Ze hoopte dat het waar was, omdat zij en Jack problemen hadden. Na vierentwintig jaar huwelijk waren ze vergeten hoe ze van elkaar moesten houden; nu hing hun verbintenis aan een zijden draadje.

Hun huwelijk was als een oude deken die al jaren aan het uitrafelen was. Als er geen herstel plaatsvond – en snel – zouden ze allebei nog maar een handjevol gekleurde draadjes overhebben. Ze kon niet blijven doen alsof het vanzelf beter zou gaan.

Ze moest er zélf iets aan doen. Nog zoiets waar de zielknijpers het over eens waren: je moest actie ondernemen om resultaat te hebben.

Vanavond zou zij hun een nieuwe start geven.

Dat doel hield ze de hele dag voor ogen terwijl ze haar werk deed. Toen ze eindelijk thuiskwam maakte ze zijn favoriete eten: coq au vin.

De verleidelijke geur van kip, wijn en kruiden vulde het huis. Ze deed er bijna een uur over om het vuur in de haard van de woonkamer aan te steken (brandbaar materiaal was Jacks taak, evenals het buitenzetten van het afval en het betalen van de rekeningen). Toen ze ermee klaar was, stak ze haar favoriete, naar kaneel geurende kaarsen aan. Toen dempte ze het licht. Bij kaarslicht leken de gele wanden zacht als gesmolten boter en de twee bijzettafeltjes van donker mahonie aan weerskanten van de met lichtblauw en geel linnen beklede bank glansden rood en goud.

Het hele huis leek wel een filmset voor een verleidingsscène.

Toen alles er volmaakt uitzag, rende ze de badkamer in en nam een douche, schoor haar benen twee keer en wreef haar hele lichaam in met naar amandel geurende lotion.

Eindelijk liep ze naar haar lingerielade en zocht tussen de praktische katoenen beha's van de merken Jockey For Her en Calvin Klein, tot ze het witzijden hemdje met kant en bijpassende slipje vond, dat Jack een paar jaar geleden met Valentijnsdag voor haar had gekocht. Misschien wel meer dan een paar jaar. Ze had het nooit gedragen.

Zij had het destijds afgedaan als een cadeautje voor hemzelf. Nu zag ze de romantiek ervan in. Hoe lang was het geleden dat hij haar sexy gekleed wilde zien?

Ze fronste haar wenkbrauwen.

Het zag er ontzettend klein uit.

En haar kont was ontzettend groot.

‘Doe het jezelf niet aan,’ zei ze, en begon het al op te bergen.

Toen zag ze zichzelf in de spiegel. Een vrouw van vijfenveertig met rimpels en vetrandjes staarde terug. Ooit hadden de mensen gezegd dat ze op Michelle Pfeiffer leek. Dat was tien jaar en tien kilo geleden, uiteraard.

Ze keek naar de lingerie in haar handen. Maat 36. Een maat te klein. Niet zoveel, eigenlijk...

Kon ze nu maar de herinnering wissen aan het feit dat ze ooit maat 36 had gehad.

Heel traag liet ze het hemdje over haar hoofd glijden. Het trok maar een heel klein beetje over de borsten.

Misschien was het zelfs wel sexy.

Trouwens, het was donker in huis. Hopelijk was ze gauw naakt.

Niet dat dat zo'n geruststellende gedachte was.

Voorzichtig probeerde ze het met kant gegarneerde slipje en slaakte een zucht van verlichting. Strak, maar draagbaar.

Ze keek in de spiegel.

Bijna mooi.

Misschien was het tóch mogelijk. Misschien konden een paar kleine veranderingen in de gewoonten alles ten goede keren...

Ze liep naar de kast, vond er de stralende blauwzijden ochtendjapon die ook een geschenk van lang geleden was, en liet hem om zich heen glijden. De stof streelde haar gladde, geparfumeerde huid en opeens *voelde* ze zich sexy.

Ze bracht haar make-up met zorgvuldige finesse op, voegde een beetje Cleopatra-achtig schuine eye-liner toe, en lip gloss.

Tegen de tijd dat ze al die jaren van haar gezicht had gepeld was het halfzeven en besefte ze dat Jack laat was.

Ze schonk een glas wijn voor zichzelf in en liep naar de woonkamer om op hem te wachten. Rond de tijd dat ze haar tweede glas leeg had, werd ze ongerust. Een snel telefoontje naar zijn mobiele telefoon hielp niet; er werd niet opgenomen.

Het was een lange rit van Seattle naar hier – minstens drie en een half uur. Maar als hij laat vertrokken was, zou hij toch wel even hebben gebeld...

Tegen achten was het diner verpest. De kip viel van de botjes en de uien waren tot niets vergaan. Er was niet voldoende jus over. 'Geweldig,' zei ze.

Toen hoorde ze zijn sleutel in de voordeur.

Haar eerste reactie was een steek van boosheid. *Wat ben je laat*, had ze op haar tong liggen, maar ze haalde diep adem, wat haar

kalmeerde, en liet de lucht langzaam en rustig weer naar buiten stromen. Hij had moeten bellen, nou ja.

Vanavond wilde ze zijn minnares zijn, niet zijn vrouw. Ze schonk hem een glas wijn in en liep naar de deur.

Hij stond in de deuropening en staaarde haar aan.

En ze wist het.

‘Hallo, liefje,’ zei hij zonder te glimlachen. ‘Het spijt me dat ik zo laat ben.’ Hij had geen enkel commentaar – niet over het vuur, de kaarsen, haar kleding.

Ze liep naar hem toe, plotseling onzeker in haar zijden gewaad.

‘Ik heb die baan niet gekregen.’

‘Wat is er gebeurd?’ vroeg ze zachtjes, wetend wat het antwoord zou zijn.

‘Wilkerson wilde de gok niet nemen met een vent die drugs heeft gebruikt.’ Jack glimlachte haar zó treurig toe, dat haar hart brak. ‘Sommige dingen gaan schijnbaar nooit voorbij.’

Ze kon zien hoe diep gekrenkt hij was, maar toen ze haar armen naar hem uitstak, trok hij zich terug. Hij liep naar de huiskamer en staaarde in het vuur.

‘Weet je nog toen je knie het begaf?’ zei ze, terwijl ze achter hem aan liep. ‘We sloten alle gordijnen in je kamer in het ziekenhuis, ik kroop bij je in bed en...’

‘Dat is lang geleden, Birdie.’

Ze staaarde hem aan met een gevoel van verlorenheid. Hij stond op minder dan een armlengte van haar af, maar het leken wel mijlen. Vierentwintig jaar getrouwd en daar stonden ze dan. Allebei onzeker; geen van beiden in staat de ander een hart onder de riem te steken. In crises waren ze van elkaar vervreemd geraakt. Ze wist niet wat ze nog moest zeggen, óf ze eigenlijk nog wel iets moest zeggen. Ten slotte koos ze voor de makkelijke weg, maar toch had ze het gevoel alsof haar botten kraakten toen ze zei: ‘Hier. Neem een glas wijn.’

Hij pakte het glas van haar aan en ging zitten. Toen maakte hij zijn aktetas open en haalde er een stapel papieren uit. Zonder op te kijken, zei hij: ‘Kun je het licht aandoen. Ik kan hier geen moer zien.’

‘Natuurlijk.’ Ze wendde zich snel af, voor hij kon zien hoezeer hij haar had gekwetst. Toen maakte ze de omslag van haar belachelijke ochtendjapon dicht en liep naar de keuken. ‘Ik haal iets te eten voor je.’

‘Ik hou van je, Birdie,’ zei hij tegen haar rug.

‘Ja,’ antwoordde ze zachtjes, terwijl ze van hem wegliep. ‘Ik hou ook van jou.’

DRIE

DE VOLGENDE OCHTEND ZAT ELIZABETH OP EEN KRUK AAN DE keukenbar met een mok kamillethee stevig in haar handen geklemd.

‘Koffie?’ vroeg Jack, die voor zichzelf een kopje inschonk.

‘Nee, dank je. Ik probeer de cafeïne te minderen.’

‘Alweer?’

‘Ja, alweer.’ Ze zette haar mok op de granieten bar. Ze trok met haar vinger het ruwgestreepte patroon van het keramiek na. Deze mok met zijn ietwat kromme oortje was een van haar vele relikwieën, een herinnering aan de tijd dat ze aan pottenbakken deed. Ze dacht wel eens dat een antropoloog na haar dood aan de hand van haar hobby’s zou kunnen zien wat voor iemand zij was geweest. Pottenbakken. Brandschilderen. Gehaakte kleedjes. Sieraden, gemaakt van antieke lepeltjes. Macramé. Fotografie. Foto- en herinneringsalbums. En daarnaast de oneindige reeks cursussen die ze had gevolgd in de plaatselijke schoolgebouwen. Shakespeariaanse literatuur, kunstgeschiedenis, politicologie. Toen ze eenmaal haar vaardigheid om te schilderen kwijt was, ging ze op zoek naar vervanging, iets wat een vonk van creativiteit in haar zou ontsteken. Niets was blijvend geweest.

Jack spoelde de koffiepot om en zette hem zachtjes terug op zijn plaats. Hij zag er moe uit, geen wonder. Hij had de hele nacht liggen woelen.

‘Waarom blijf je vandaag niet thuis?’ zei ze. ‘We kunnen ergens gaan lunchen. Misschien een strandwandeling maken. Of kerstboodschappen doen in de stad. De winkels zijn allemaal versierd.’

‘Het is te koud.’

Wat moest ze nog zeggen? Er was een tijd dat het niet uitmaakte of het regende of sneeuwde. Bij elkaar zijn, daar ging het om. Nu stond zelfs het weer tussen hen in.

Hij kwam naast haar staan, raakte haar schouder aan en zei zacht: 'Het spijt me.'

De schaamte in zijn ogen bracht haar bijna van haar stuk. Het voerde haar terug naar vroeger. Even zag ze in de man naast haar alleen nog de jongen op wie ze al die jaren geleden verliefd was geworden. 'Je krijgt wel weer een kans, Jack.'

'Ik hou van je, Birdie.'

Deze keer wist ze dat hij het meende. 'Ik hou ook van jou.'

'Waarom is dat dan niet genoeg?'

Elizabeth wilde wegstaren. 'Wat bedoel je?'

'Kom op, Birdie. Dit is toch de discussie die je steeds weer wilt voeren? De constante, brandende vraag: Wat is er mis met ons? Dus vraag ik het nu aan jou. Waarom is dat wat we wel hebben niet genoeg?'

'Ik wil dat het zo is.'

'Zo moeilijk moet het toch niet zijn,' zei hij, zó zacht dat ze haar oren moest spitsen.

Wat ze nu zou zeggen was belangrijk, besefte ze. Ze durfden zo zelden in de buurt te komen van het feit dat ze niet gelukkig waren. Maar ze kon zich niet voorstellen dat ze eerlijk zou zeggen *ik ben bang dat we niet meer van elkaar houden*. 'Ik weet het,' was het enige dat ze kon uitbrengen.

Jack liet zijn schouders hangen en er kwam een geïrriteerde trek om zijn mond. 'Je put me uit, Elizabeth.' Hij liep bij haar vandaan. 'Je jammert en klaagt over hoe ongelukkig je bent, maar als ik het eindelijk bespreekbaar probeer te maken, klap je dicht.'

'Ik heb niet gezegd dat ik ongelukkig was.' Ze wilde onmiddellijk dat ze het niet had gezegd, dat ze oprecht was geweest. Maar de kwestie waar ze omheendraaiden was zo groot... het schrikte haar af.

'Natuurlijk niet. Eigenlijk zeg je nooit iets.'

'Waarom zou ik? Je luistert toch nooit.'

Ze starden elkaar aan, geen van beiden zeker welke richting ze nu moesten inslaan. En in die stilte lag de angst besloten dat een van hen uiteindelijk de waarheid zou toegeven.

'Goed dan,' zei Jack ten slotte. 'Ik ga ervandoor. Misschien score ik vandaag wel de grote klapper.'

En daarmee voegden ze zich weer in de veilige hoofdstroom van hun levensweg. Jack had weliswaar even zijn richtingaanwijzer aangezet, maar uiteindelijk bleken ze geen andere richting in te kunnen slaan.

Jack stond voor het stadion te verkleumen. Een kille wind joeg over de parkeerplaats en wierp bladeren en rommel omhoog.

‘Daar zijn we weer,’ zei hij in de camera, met een van de pr-glimlachen waar hij patent op had, ‘hier gaan dit jaar twee footballteams uitmaken wie de landskampioen bij de junioren wordt. Ze zijn misschien niet groot van stuk of in aantal, maar dat wordt meer dan goedgemaakt door hun inzet en doelgerichtheid. Dit was Jackson Shore in Portland, van de middagsport-editie.’

Zodra het lampje van de camera uitging, gooide hij de microfoon naar de cameraman. ‘Shit, wat is het hier koud,’ zei hij, terwijl hij zijn jas dichtknoopte. Met een kort wuifgebaar liep hij terug naar het omroepgebouw. Hij had kunnen wachten tot hij een lift kreeg, maar de technici deden er eeuwen over om hun apparatuur op te breken.

Toen hij in de warme studio kwam, haalde hij een grote kop koffie verkeerd en liep zijn kantoor binnen. Hij ging achter zijn goedkope metalen bureau zitten en probeerde iets te bedenken om te gaan doen. Er kwam niets bij hem op. Hij stond op en liep naar het raam. Buiten was het staalgrijs. Er viel een druilregen die voor het blote oog bijna onzichtbaar was. De verkeerslichten wierpen rode en groene stralen op het natte trottoir.

Hij kon altijd nog naar de universiteit gaan om te zien of er bij de Ducks wat te melden viel, maar hun basketbalteam was niet erg veelbelovend.

Misschien was er iets te doen bij de Trail Blazers...

Er werd op zijn deur geklopt. ‘Binnen,’ zei hij, maar durfde zich nog niet om te draaien. Hij wist dat hij er op-en-top uit moest zien voor iedereen die binnenkwam, maar in deze doodgelopen situatie duurde het soms even voor het lukte de pr-glimlach op te zetten.

‘Meneer Shore?’

Eindelijk draaide hij zich om. Het was Sally Zus-en-zo, een van de nieuwe productieassistentes bij de omroep. Ze was jong, mooi en ambitieus. Hij had die ambitie onmiddellijk herkend toen hij haar zag. Nu hij weer naar haar keek, met dat hartstochtelijke vuur in haar ogen, voelde hij zich nog vermoeder. ‘Wat kan ik voor je doen?’

‘Ik wilde u bedanken voor dinsdagavond.’

Jack moest even nadenken. ‘O ja. De Bridgeport Pub.’ Na het werk waren ze met een stel producers en filmmakers uitgegaan. Jack had Sally op het laatste moment meegevraagd.

Ze glimlachte naar hem op en hij raakte even in de ban, gehypnotiseerd door haar donkere ogen. 'Ik vond het heel aardig dat u me uitnodigde mee te gaan.'

'Ik meende dat het goed voor je zou zijn een beetje contact te hebben met de producers. Dat is een moeilijk wereldje om in door te breken.'

Ze kwam een stapje dichterbij. 'Ik wil graag iets voor u terugdoen.'

'Oké.'

'Drew Grayland.'

Hij wist niet wat hij had verwacht, maar dit zeker niet. 'De centrumspits van de Panthers?'

'Mijn jongere zus was zaterdagavond op een feestje waar hij ook kwam. Ze zei dat hij sterke drank dronk en allerlei drugs gebruikte en dat hij een meisje meenam naar zijn kamer. Toen dat meisje weer naar buiten kwam, huilde ze en waren haar kleren helemaal kapotgescheurd. Later die avond heeft een dronken chauffeur op Cascade Street een hond aangereden. Men zegt dat Drew achter het stuur zat en dat de campuspolitie het in de doofpot stopt. Zoals u weet, is donderdag de grote UCLA-wedstrijd.'

Zo'n tip had Jack in geen tijden, wat, nog nooit gehad. 'Dit zou wel eens iets groots kunnen zijn.' Hij liet zijn fantasie even de vrije loop – een nationaal verhaal, een enorme onthulling, zijn gezicht op iedere televisie in Amerika. En Henry, de hoofdverslaggever, was de stad uit. Op vakantie, helemaal in de binnenlanden van Australië.

'Mag ik uw assistent hierbij zijn?' vroeg Sally.

'Natuurlijk. We moeten uitzoeken of die vrouw aangifte heeft gedaan. We kunnen niet alleen afgaan op campusroddels.'

Sally opende een notitieblokje en begon aantekeningen te maken.

'Ik zal met hun persvoorlichter gaan praten. Ga jij maar aan de slag met het opstellen van vragen en het natrekken van aanwijzingen. We beginnen bij de campuspolitie. We treffen elkaar, even kijken,' hij keek op zijn horloge – het was kwart voor één – 'over een halfuurtje in de lobby, oké?'

'Perfect.'

'En, Sally, dank je wel.'

'Voor wat hoort wat, Jack.'

Toen ze naar hem grijnsde, voelde hij een flits van zijn oude

zelfvertrouwen terugkeren; hij voelde dat het goed zou komen.

Tegen de tijd dat Elizabeth thuiskwam, was ze bekaaf. De vergadering van de bibliotheek was uitgelopen, haar boekbesprekingsgroep was pas na een uur op gang gekomen en de timmerman met wie ze een bespreking had gehad, was zo verdomd duur dat ze ervan afzag.

Uitgeput gooide ze haar tas op de keukentafel en liep weer naar buiten. Ze ging in de schommelstoel op de veranda zitten. Het regelmatige, krakende geschommel van de stoel – heen en weer, heen en weer – kalmeerde haar aangedane zenuwen.

De oneindige, bronskleurige oceaan strekte zich voor haar uit. Het dikke, groene gazon, nog nat van een stortbui afgelopen middag, glinsterde in het verflauwende zonlicht. Twee oeroude douglassparren, die hun takken vermoeid lieten hangen, omlijstten het uitzicht volmaakt.

Had ik maar, schoot het even door haar hoofd. Ze wuifde het onmiddellijk weg. De tijd dat ze nog schilderde, lag ver achter haar. Maar als dat niet zo was geweest, als ze die ooit zo vurige passie niet had laten bekoelen, dan zou ze dit hebben geschilderd.

Dichtbij kraste luid een vogel. Het was een dikke kraai, die haar ongetwijfeld een standje gaf omdat ze in zijn territorium zat.

Maar dit was háár territorium, haar vertroosting, met elk van de driehonderd bollen die ze in de tuin had geplant, met de schutting van houten palen die ze had neergezet en witgeschilderd, en elk meubelstuk in huis. Elke vierkante meter van dit huis weerspiegelde haar dromen. Hoe ongelukkig of overspannen ze ook was, ze kon naar deze stille veranda gaan, naar de oceaan staren en zich vredig voelen.

Ze keek hoe de gouden zon langzaam in de donker wordende zee zonk, stond toen op en ging weer naar binnen. Het was tijd om aan het avondeten te beginnen.

Ze was net de voordeur door, toen de telefoon ging. Ze nam op. 'Hallo?'

'Hé, meid, ben je voor vandaag klaar met het redden van de kust van Oregon?'

Elizabeth glimlachte, ondanks haar uitputting. 'Hoi, Meg. Fijn je stem weer te horen.' Ze liet zich in een blauw met geel gestreepte fauteuil vallen en legde haar voeten op de bijpassende ottomane.

'Wat is er?'

‘Het is donderdag vandaag. Ik wil je helpen herinneren aan de bijeenkomst.’

De Vrouw en Passie-steungroep.

Elizabeths glimlach verdween. ‘Ja,’ zei ze, ‘ik heb eraan gedacht.’
Wat natuurlijk niet zo was.

‘Ga je ook?’

Ja leuk. Zomaar een lokaal vol vreemden binnen lopen en erkennen dat passie in haar leven ver te zoeken was?

‘Nee, eigenlijk niet. Dat is niets voor mij.’

‘En wat is dan wel iets voor jou?’

Dat stak. ‘Je gebruikt je advocatenstem weer.’

‘Wat ga je vanavond doen, je kruidenvoorraad alfabetiseren? Geloof me, Birdie, als je zestig bent, word je op een dag wakker en kun je je niet meer herinneren wanneer je voor het laatst blij bent geweest.’

Daar had Elizabeth geen weerwoord op. Hetzelfde akelige scenario was ook bij haar opgekomen. Vaak zelfs. ‘Als ik zou gaan – en luister goed, ik capituleer niet – maar als ik zou gaan, hoe zou het dan zijn?’

‘Een stel vriendinnen dat bij elkaar komt. Het zal er waarschijnlijk over gaan, hoe het is om je halverwege je leven verloren te voelen.’

Dat klonk niet zo slecht. Ze had zich een soort Inquisitie voorgesteld. Inclusief folterwerktuigen wellicht. ‘Moet ik praten?’

‘Nee, Marcel Marceau. Je mag blijven zitten als een brok steen.’

‘Denk je echt dat het me zou helpen?’

‘Laten we het zo zeggen: Als je deze week niet gaat, maak ik je het leven de komende week zo ontzettend zuur, dat je volgende week donderdag smeekt of je mag gaan.’

Elizabeth glimlachte, ondanks zichzelf. Jaren geleden, toen Meghan de lijdensweg van haar eigen afschuwelijke, hartverscheurende echtscheiding onderging, had Elizabeth haar op precies dezelfde manier behandeld. Hardhandige liefde. Soms moest een vriendin je met grove middelen dwingen; er was geen andere manier. ‘Oké, ik ga wel.’

‘Beloofd?’

‘Je mag me slaan.’

‘Voor het geval ik het niet goed heb verstaan vraag ik het opnieuw. Beloof je het?’

Dit kon de hele dag zo doorgaan. ‘Ik beloof het. En ga nou je moeder maar pesten.’

‘Nee, nu niet. Maar ik heb wel een afspraakje. Met een Italiaan. Giuliano.’

‘Ben je eindelijk door de voorraad Amerikanen heen?’

Ze praatten nog twintig minuten over Meghanns gebrek aan een liefdesleven en hingen toen op. Elizabeth schonk voor zichzelf een glas wijn in en pakte twee kippenborsten uit de vriezer. Terwijl ze in de magnetron lagen te ontdoeien luisterde ze het antwoordapparaat af. Er stonden een boodschap van haar jongste dochter Jamie en één van Jack op. Hij was een grandioos verhaal op het spoor en zou pas laat in de avond thuis zijn.

‘Daar zijn we weer, sportkijkers,’ zei ze hardop. Alweer zo’n zonderling oudere-vrouwentrekje van haar – ze praatte in zichzelf. ‘Ik ga naar de bijeenkomst.’

Ze nam een douche en stapte vervolgens haar inloopkast binnen. Ze staaarde naar haar keurig georganiseerde garderobe. Veel van de dingen die ze kocht, waren vrolijk van kleur. Handgeverfde sjaals, handgebreide truien, zijdezeefdruk met batikpatronen. Ze was dol op kunstzinnigheid in al haar vormen. Al sinds haar tienerjaren kreeg ze complimenten over haar gevoel voor kleding. Maar niets daarvan hielp haar nu. Opvallen tussen de mensen was wel het laatste wat ze wilde.

Kijk, daar gaat nu een vrouw zonder passie.

Na verscheidene valse starts koos ze voor een chocoladebruine wollen broek en een crèmekleurige coltrui van kasjmierwol. Ze besloot geen riem om te doen. Trouwens, van haar goede riemen paste al jaren geen enkele meer. Ze maakte zich op en trok haar rechtvallende blonde haar (dat nodig weer eens geverfd moest worden, merkte ze) naar achteren en maakte een Franse vlecht. Ze deed haar oorhangers van gehamerd zilver met turkoois, die ze meestal droeg, uit en verving ze door parelknopjes. Daarna bestudeerde ze zichzelf in de spiegel.

‘Perfect.’ Ze zag er zo saai als een mus uit.

Om zes uur legde ze een briefje voor Jack op de bar in de keuken, voor het geval hij eerder thuis zou zijn dan zij. Dat gebaar was natuurlijk niet aan hem besteed. Met zijn huiselijke vaardigheden zou ze de menopauze al achter de rug hebben voor hij het vond.

Vijfentwintig minuten later stopte ze op het parkeerterrein.

Het plaatselijke schoolgebouw was in de late jaren zeventig gebouwd, en zo zag het er ook uit. Muren van structuurbeton en een plat, oranje metalen dak. Kale winterbomen stonden langs de

voetpaden, wat het schoolterrein een vreemd treurig aanzien gaf. Rommelige en versleten kerstversiering – grijs geworden sneeuwmannen en verbleekte lampions – hingen aan de straatlantaarns en ritselden in de lichte bries.

Elizabeth klemde haar handtas stevig onder haar arm en liep door. Toen ze binnen door de gangen liep, was ze blij dat ze haar zachte instappers had aangetrokken. Haar voetstappen klonken gedempt, bijna onhoorbaar. Niemand zou het merken als ze besloot rechtsomkeert te maken.

Eindelijk kwam ze bij lokaal 106. Helaas zat er geen ruit in de deur, dus had ze niet de kans naar binnen te gluren en een aanleiding te vinden om van gedachten te veranderen.

Behoedzaam opende ze de deur, en zonder zichzelf nog een pauze te geven liep ze naar binnen.

Het was een doodgewoon, klein leslokaal. Op het groene schoolbord stonden de restanten van een met de wisser uitgeveegde wiskundige vergelijking. Midden in het lokaal waren metalen klapstoelen in een halve kring opgesteld; sommige waren leeg, sommige bezet met zenuwachtig uitzierende vrouwen. Links stond een tafel met een wit laken, een koffiezetapparaat en een schaal koekjes.

‘Geneer je niet. Kom binnen.’

Geschrokken draaide Elizabeth zich om en stond oog in oog met een verbijsterend knappe vrouw in een rood pak. Op haar revers zat een naamlabel met SARAH TAYLOR erop.

‘Ik ben Sarah,’ zei de vrouw opgewekt glimlachend, ‘welkom op de bijeenkomst.’

Het lukte Elizabeth niet om te glimlachen. ‘Ik ben Elizabeth.’

Sarah raakte haar schouder aan en gaf er een geruststellend kneepje in. ‘In het begin is iedereen nerveus.’ Ze wendde zich tot de andere vrouwen. ‘Charlotte, wil jij ons nieuwe lid verwelkomen?’

Elizabeth raakte in paniek. Ze was toch zeker geen lid?

Charlotte – een grote vrouw in een trainingspak van zwarte velours en groene, rubber tuinklompen – kwam al op haar af lopen. ‘Hallo,’ zei Charlotte eenvoudig. ‘Welkom in de groep. Kom binnen.’ Ze pakte Elizabeth bij de elleboog en bracht haar naar de kring van stoelen.

Elizabeth ging zitten.

Naast haar zat een kleine jonge vrouw met heldere ogen, gekleed in een denim jumpsuit en versleten cowboylaarzen. ‘Ik ben Joey,’

zei ze met een opgewekte glimlach. ‘Mijn man is bij me weg gegaan om bij een rockband te gaan. Hij speelt harmonica. Echt waar, hoor!’ Ze lachte. ‘Ze noemen zichzelf de Dog Boys. Ik noem ze de Dog Shits, maar niet waar de kinderen bij zijn.’

Elizabeth knikte stijfjes. Joey bleef doorpraten en glimlachte er voortdurend bij. In de kring zaten vrouwen met elkaar over gewone dingen te praten. De school van de kinderen, sukkels van ex-mannen, banen zonder vooruitzicht en de kinderbijslag. De stemmen gingen over in een monotoon, vaag geroezemoes. Meer vrouwen druppelden binnen en namen plaats in de kring. Sommige namen deel aan de gesprekken. Andere, zoals Elizabeth, bleven stil zitten.

Eindelijk deed Sarah de deur dicht en ging in het midden van de groep zitten. ‘Welkom, dames. Fijn dat er vanavond zoveel nieuwe gezichten bij zijn. Dit is de “Vrouw en Passie-steungroep”.’ Ze glimlachte. ‘Wees niet bang, we zijn niet zo erotisch als het klinkt.’

Deze opmerking werd gevolgd door gelach, al klonk het zenuwachtig.

‘Ons doel is elkaar te helpen. Heel simpel. Wij hebben iets met elkaar gemeen en dat is een gevoel van verlies. We hebben een bepaalde leeftijd bereikt en ontdekken dat we een vitaal deel van onszelf zijn kwijtgeraakt. Bij gebrek aan een beter woord noem ik het passie. Ons doel is simpelweg onze gevoelens te delen met vrouwen die dit begrijpen. Samen kunnen we sterk zijn. Om te beginnen gaan we een rondje maken en we vertellen een droom die we koesteren.’ Ze wendde zich tot de vrouw naast haar. ‘Jij bent hier al eerder geweest, Mina. Wil jij beginnen?’

Mina, een gezette, roodharige, al wat oudere vrouw in een gebloemde polyester jurk, leek zich volkomen op haar gemak te voelen. ‘Ik begon zes maanden geleden naar deze bijeenkomsten te komen toen mijn man – Bill – te horen kreeg dat hij aan alzheimer lijdt.’ Ze schudde haar hoofd en maakte een sigeluid. ‘Het is afschuwelijk iemand van wie je houdt steeds een beetje meer te verliezen... Ik had overigens mijn dochter beloofd naar de bijeenkomsten te gaan. Ik kon me niet voorstellen dat ik ergens warm voor zou lopen, maar inmiddels heb ik rijles. Dat zegt jullie jonge meiden niet zoveel, maar het heeft me een nieuw soort vrijheid gegeven. Volgende week rijd ik af. De volgende keer hoop ik hier zelf naartoe te kunnen rijden.’

De groep klapte en Mina giechelde.

Toen het weer stil werd, begon de volgende vrouw te praten.

‘Mijn naam is Fran. Mijn man is er met zijn “secretaresse” vandoor gegaan. Let wel, dat is een *man*! De enige passie die ik de laatste tijd voel, is voor het kopen van een vuurwapen. Jammer genoeg weet ik niet wie van ons tweeën ik moet afschieten.’ Ze glimlachte zenuwachtig. ‘Grapje.’

Sarah boog zich naar haar toe. ‘Wat vind je fijn om te doen, Fran?’

‘Ik vond het leuk zijn vrouw te zijn.’ Zwijgend haalde ze haar schouders op. ‘Mijn vriendinnen doen alsof ik een terminale ziekte heb. Dit is voor het eerst sinds weken dat ik het huis uit kom. Mijn echtscheidingsadvocaat heeft het me aanbevolen, maar ik zou niet weten hoe jullie me kunnen helpen.’

‘Wij kunnen er allemaal over meepraten,’ zei Joey. Er klonk instemmend gemompel.

‘Denk eens na, Fran,’ zei Sarah. ‘Wat zou je doen als je wist dat je niet kon falen? Geef een snel antwoord. Geen zelfcensuur.’

‘Zingen,’ zei Fran, die verbaasd leek over haar eigen antwoord. ‘Ik heb altijd gezongen.’

‘Ik zit bij een vrouwenkoor,’ zei Mina. ‘We zingen in de bejaardentehuizen en ziekenhuizen in de omgeving. Wij zoeken altijd nieuwe leden.’

‘O, maar ik heb niet gezegd dat ik goed zing.’

Mina grinnikte. ‘We zingen voor mensen met gehoorapparaten. Echt, kom erbij. We hebben veel lol.’

Fran keek onzeker. ‘Ik zal erover nadenken.’

Een aantal vrouwen begon door elkaar te praten. Velen van hen schenen ook ongewone dingen te proberen. Vliegen, skydiven, marathonlopen, met als uitgangspunt dat alles een start kon zijn.

‘Dát is precies waar het ons om gaat,’ zei Sarah. ‘Het zoeken naar dingen waar je enthousiast voor kunt worden is niet zozeer op zoek gaan naar een carrière en geld. Het gaat erom je authentieke zelf te vinden. Degene die je begraven hebt onder de behoeften van andere mensen. Fran, het zal je verbazen hoeveel het kan uitmaken wanneer je iets kleins doet zoals bij een koor gaan.’ Ze knikte de vrouw naast Fran toe.

Deze vrouw bewoog nerveus met haar vingers en wreef in haar handen. Ze was lang en mager, geheel in het zwart gekleed en misschien veertig jaar. Ze had haar haar stroblond gebleekt en bij de wortels was het gitzwart. ‘Ik ben Kim. Toen mijn man, die schoft, wegliep met een vrouw met een *beugel* ben ik aan de drank geraakt.

Geloof me maar, dát werd een passie. Ik ben er nu drie maanden vanaf, maar wel aldoor dorstig. Ik heb geen idee hoe ik de drank moet vervangen. Mijn moeder hoorde via de televisie over deze groep en heeft me laten beloven dat ik zou gaan, dus hier ben ik.'

'Wat doe je in je vrije tijd?' vroeg Sarah.

Kim trok aan een van haar lange zilveren oorhangers. 'Ik heb niets anders dan vrije tijd. Hij heeft me meer dan genoeg geld nagelaten. Ik heb mijn haar geverfd en een tatoeage laten aanbrengen - "Fuck Don". Dat zijn toch positieve stappen vooruit, vinden jullie ook niet?' Ze glimlachte niet. Feitelijk waren haar ogen achter al de zwarte eyeliner poelen van een groot verdriet.

'Misschien moet je een baan zoeken,' zei iemand. 'Je eigen geld verdienen.'

'Geloof me,' snauwde Kim, 'ik heb dat geld verdiend. Wat zou ik trouwens kunnen doen? Ik ben gestopt met studeren om te trouwen en mijn dochter, die nu zestien is en me dommer vindt dan een aardworm, op te voeden. Vrijwilligerswerk en mannelijke ego's oppoetsen hebben mij voor geen enkele baan gekwalificeerd. Ik zie me niet elke dag gekleed gaan in een DKNY-uniform en zeggen: "Wilt u er frietjes bij?"'

'Er moet toch iets zijn wat je interesseert.'

Kim ging achterover zitten. Ze trommelde met haar vingers op haar zwarte broek. 'Niks, nada. Sorry.' Ze keek op. 'Telt wraak ook mee?'

Er viel een stilte. Sarah zei: 'Misschien gaat de angst over als je vanavond gewoon blijft luisteren.'

'Ik ben niet bang.' Kim pakte een pakje Virginia Slims uit haar tas. Toen ze besepte wat ze deed, stopte ze het erin terug.

Sarah leunde voorover. 'Je bevindt je nu in een woestijn en je vergaat van de dorst, maar je bent bang om water aan te pakken. Maar geef het niet op, Kim. Voeg of laat kom je op een punt dat het angstiger is om niets te doen dan iets te doen, en dan pak je het aan.'

Kim wierp Sarah een nauwelijks verholen blik van minachting toe. 'Kan ik ergens een muurtegeltje met die tekst krijgen? Misschien bij een zaak van Losers 'R Us?'

Sarah liet de stilte even voortduren en knikte toen naar de vrouw naast Kim, die onmiddellijk begon te praten. Na haar sprak een ander, toen de volgende en daarna nog iemand.

Opeens realiseerde Elizabeth zich dat zij aan de beurt was.

Iedereen keek haar aan.

Gewoon blijven zitten als een brok steen, hè, Meg? Als ze haar beurt voorbij liet gaan zou ze een modderfiguur slaan. Ze haalde diep adem. ‘Ik ben Elizabeth. Ik ben een doodgewone huisvrouw met twee volwassen dochters. Stephanie is bijna eenentwintig, Jamie is negentien. Ik ben niet gescheiden, geen weduwe en ook niet gedumpte. Alles wat er met mijn leven mis is gegaan is mijn eigen schuld.’

‘We zijn niet op zoek naar de schuldvraag,’ zei Sarah. ‘Wij zijn benieuwd naar wat jij van het leven verlangt. Je dromen, Elizabeth.’

Elizabeth beseftte dat ze eeuwig aan de beurt zou blijven als ze geen antwoord gaf. ‘Ik schilderde altijd.’ Vreemd genoeg deed het pijn die woorden hardop te zeggen.

‘Ik werk in een zaak met kunstenaarsbenodigdheden. Picture Perfect, aan Chadwick,’ zei een van de vrouwen. ‘Kom zaterdag langs, dan help ik je alles uit te zoeken wat je nodig hebt.’

Elizabeth bezat alles wat ze nodig had in overvloed. Verf en penselen waren wel het minste wat een kunstenaar nodig had, en geen enkele steungroep kon haar ervan overtuigen dat het anders was. ‘Dat heeft echt geen zin.’

‘Niet bang zijn,’ zei Sarah. ‘Ga die verf kopen en kijk wat er gebeurt.’

‘Jij mag van geluk spreken,’ zei Joey. ‘Je hebt al een passie. Ik kom al maanden op de bijeenkomsten en ik heb nog steeds geen benul.’

‘Ik wou dat ik kon schilderen,’ voegde een andere vrouw eraan toe.

Elizabeth keek naar de gezichten om haar heen. Zij geloofden dat dit haar hielp. In werkelijkheid voelde ze zich er alleen maar beroerder door.

‘Natuurlijk. Dat zou ik kunnen doen,’ zei ze, alleen maar om van haar beurt af te zijn. ‘Het zou waarschijnlijk erg leuk zijn om weer te schilderen.’

Ze dacht dat de vrouwen de tent zouden afbreken. Behalve Kim in haar rouwzwarte kleren. Zij zat Elizabeth met een veelzeggende blik aan te staren.